18.2.2026

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Vastinekuuleminen 20.2.2026

HE 194/2024 laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (huoltovarmuusmaksu)

Lausunnonantajista Veronmaksajain keskusliitto katsoo, että huoltovarmuusmaksu tulisi poistaa ja huoltovarmuusmenot siirtää osaksi valtion normaalia budjettitaloutta. Verotuottoneutraalisti tämä olisi tehtävissä korottamalla yleisesti energiaverotuksen tasoa. Liitto perustelee ehdotustaan erityisesti huoltovarmuusmaksun verotuoton korvamerkintään liittyvillä ongelmilla. Huoltovarmuusmaksun tuotto ei välttämättä vastaa huoltovarmuuden menoja, mikä on lähtökohtaisesti ongelma joko verovarojen optimaalisen kohdentumisen tai huoltovarmuuden varmistamisen näkökulmasta. Lisäksi liitto toteaa, että huoltovarmuusmaksu on kummajainen EU:n jäsenvaltioiden energiaverotuksessa. Se mutkistaa energiaverotusta ja voi olla haitallinen julkispalveluiden rahoituksen ja julkisten menojen kohdentamisen näkökulmasta.

Vero-osasto toteaa, että lausunnossa mainitut seikat on tuotu esiin hallituksen esityksen perusteluissa. Huoltovarmuusmaksutuoton korvamerkintä Huoltovarmuusrahaston käyttöön samoin kuin maksun kohdentuminen verolliseen energiankulutukseen ovat poliittisia päätöksiä. Ne on tehty osana huoltovarmuuden kokonaisuudistusta koskevia päätöksiä.

Lausunnonantajat pitivät huoltovarmuuden riittävää rahoitusta perusteltuna ja osa kannatti huoltovarmuusmaksun tuoton korvamerkintää huoltovarmuustarkoituksiin. Useassa lausunnossa kuitenkin todetaan, että tällöin tulisi varmistaa tuoton käyttö niihin tarkoituksiin, kuten huoltovarmuuden kannalta merkittävän sähkö- tai liikennejärjestelmän taikka biokaasusektorin toimivuuden varmistamiseen, joista maksua kannetaankin.

Vero-osasto toteaa, että huoltovarmuusmaksun tuotto tuloutetaan Huoltovarmuusrahastolle, joka käyttää tuoton sille huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetussa laissa (107/2026) säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja menojen kattamiseen. Vaikka tuotto on korvamerkitty rahastolle, sen käyttöä lausunnoissa kannatettuihin yksittäisiin käyttötarkoituksiin ei voida varmistaa nyt käsillä olevassa esityksessä.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Huoltovarmuusmaksun ehdotettua, verolliseen energiankulutukseen perustuvaa veropohjaa pidetään osassa lausuntoja liian kapeana, koska huoltovarmuusmaksulla rahoitetaan myös muita toimintoja energiasektorin ulkopuolelta. Samalla esitetään huoli siitä, että huoltovarmuuden rahoitustarpeet ovat vaihtelevia ja veropohjan kehitys epävakaata. Sekä rahoituksen kestävyyden että tasapuolisuuden takia huoltovarmuuden rahoituksen tulisi jakautua ehdotettua laajemmin eri sektoreille, jolloin huoltovarmuuden ylläpitoon osallistuisivat kaikki siitä hyötyvät toiminnot. Näiden syiden takia olisi perusteltua arvioida rahoituspohjaa uudelleen ja etsiä uusia rahoituslähteitä.

Vero-osasto toteaa, että ehdotettuun huoltovarmuusmaksun veropohjaan liittyvät ongelmat on tuotu esiin hallituksen esityksessä. Huoltovarmuusmaksu olisi nykyiseen tapaan puhdas rahoitusväline. Sinänsä huoltovarmuuden rahoittamiseksi vaihtoehtoisia rahoitustapoja olisi useita, mutta niitä ei huoltovarmuuden kokonaisuudistuksen yhteydessä ole perusteellisesti selvitetty. Ehdotettu rahoitustapa perustuu poliittiseen päätökseen.

Usea lausunnonantaja sinällään puoltaa ehdotettua ratkaisua, jonka mukaan energiatuotteista kannettavan huoltovarmuusmaksun peruste muutetaan energiasisältöön perustuvaksi, jolloin se olisi yhtenäinen energiaverotuksen määräytymisperusteen kanssa.

Sen sijaan lausunnonantajien näkemykset eroavat siinä, miten maksun suuruus tulisi kohdistaa eri energiatuotteisiin ja sähköön. Sähkön tuottajat ja käyttäjät tahot vastustavat huoltovarmuusmaksun korotuksen kohdentamista sähköön. Esityksen toteutuessa alemman sähköveroluokan kokonaisvero nousisi huomattavasti nykyisestä, ja huoltovarmuusmaksun osuus korkeammaksi kuin itse sähkövero. Muutos heikentäisi sähkön tuotannon ja käytön investointiympäristöä ja olisi sekä kansainvälisen kilpailukyvyn että yhteiskunnan sähköistymistavoitteen kannalta haitallinen heikentäessään sähkön asemaa polttoaineisiin verrattuna. Sähkön todetaan olevan päästötöntä ja pitkälti kotimaista alkuperää toisin kuin tuontipolttoaineet, joihin huoltovarmuusmaksu on aikanaan haluttu kohdistaa. Muutos olisi siten ilmastopolitiikan kanssa ristiriidassa.

Toisaalta lausunnonantajista Keskuskauppakamari toteaa, että sähkön huoltovarmuusmaksun korottamiselle on perusteita, sillä liikennepolttoaineiden energiaveron taso on korkea ja niiden hintaan kohdentuu tulevina vuosina korotuspaineita uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen kasvaessa ja polttoainejakelun päästökaupan alkaessa. Lausunnonantajista Suomen biokierto ja biokaasu ry puolestaan toteaa, että esityksellä rangaistaan kotimaista lämmitys- ja liikennebiokaasua fossiilisten tuontipolttoaineiden kustannuksella, mikä korostuu tilanteessa, jossa liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveroa samanaikaisesti alennetaan.

Vero-osasto huomauttaa, että vaikka sähkön huoltovarmuusmaksun prosentuaalinen korotus on huomattava, euromääräinen korotus on maltillinen. Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioissa mainitaan, taloudelliset vaikutukset jäävät myös sähkön osalta vähäisiksi. Vero-osasto huomauttaa myös, että sähkön ehdotettu huoltovarmuusmaksun taso on 0,085 senttiä kilowattitunnilta eikä 0,135 senttiä kuten muutamassa lausunnossa todetaan. Myös biokaasun kohdalla korotus on euromääräisesti vähäinen. Lisäksi esityksessä lämmityspolttoaineiden huoltovarmuusmaksun taso olisi liikennepolttoaineita pienempi vastaavalla tavalla kuin niiden energiasisältövero on.

Vero-osasto esittää lisäksi kunnioittavasti, että hallituksen esitykseen sisältyviä lakeja muutettaisiin eduskuntakäsittelyn aikana oheisessa muistiossa ehdotetulla tavalla.

Hallitusneuvos Merja Sandell

Finanssiasiantuntija Jussi Kiviluoto